

Bevarandeplan för Natura 2000-området Skoghejdan SE0430115

"Döda ekens damm" i Skoghejdan och lövgroda. Foto: Maria Sandell och Alex Regnér

Grunduppgifter om

Län:	Skåne
Kommun:	Ystad
Läge:	Ca 3 km väster om Ramsåsa kyrka
Markägare:	Enskild
Areal:	76 hektar
Skyddsform:	Skoghejdan (naturreservat), 2005–11.
Bakgrund:	pSCI beslutat av Regeringen 1998–12. SCI fastställt av EU-kommissionen 2004–12. SAC fastställt av Regeringen 2011–03. Bevarandeplan fastställd & kungjord av Länsstyrelsen Skåne 2018-12-20 respektive 2018-12-21.
Reviderad:	2018–08

Vad betyder Natura 2000?

EU bygger ett nätverk av områden med skyddsvärd natur som kallas Natura 2000. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter och naturtyper som förekommer i Europa. Natura 2000 har tillkommit med stöd av två EG-direktiv; Fågeldirektivet (EU-rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009) om bevarande av vilda fåglar och Habitatdirektivet (EU-rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter senast ändrat genom direktiv 2006/105/EG. Nätverket byggs upp av områden som föreslås av regeringen och som antas av kommissionen. Direktiven har sin grund i Bernkonventionen som var först med att rättsligt skydda arter och deras livsmiljöer i Europa. EU-direktiven bygger på nya kunskaper och inför principen att bevara naturtyper för deras egen skull och inte enbart för att de utgör hemvist för vissa arter. Habitat- och fågeldirektivet är EU:s bidrag till bevarandet av den biologiska mångfalden så som det lades fast i Konventionen om biologisk mångfald i Rio 1992.

Sverige har ett särskilt ansvar för att skydda och vårda de områden som är föreslagna att ingå eller som ingår i Natura 2000 och detta regleras i den svenska lagstiftningen i Miljöbalken med tillhörande Förordning om områdesskydd m m. Det innebär att åtgärder som kan inverka negativt på bevarandestatus för preciserade habitat eller arter inom Natura 2000-området kräver tillstånd enligt miljöbalken med tillhörande förordningar.

Vad är en bevarandeplan?

Till varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan. Den ger en beskrivning av området och dess naturvärden och vilken skötsel som behövs för att dessa naturvärden ska finnas kvar långsiktigt. Bevarandeplanen innehåller också en beskrivning av vilka verksamheter och åtgärder som kan hota de arter och livsmiljöer som ska skyddas i Natura 2000-området. Bevarandeplanen innehåller viktig information som används som underlag vid samråd och tillståndsprövningar av verksamheter och åtgärder inom Natura 2000-området.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanerna redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Om ett Natura 2000-område också ingår i ett annat områdesskydd, t.ex. naturreservat, finns det gällande föreskrifter för området, dessa finns att läsa i beslutet till naturreservatet samt i skötselplanen. Bevarandeplanen för Natura 2000-området hänvisar i mycket till skötselplanen och utgör därför en enklare form av bevarandeplan. Bäst läses de tre dokumenten tillsammans.

Vad är bevarandestatus?

Natura 2000 innebär att alla EU-länder ska vidta åtgärder för att naturtyper och arter som utpekats ska ha *gynnsam bevarandestatus*. Det innebär att man ska försäkra sig om att de utpekade naturtyperna och arterna finns kvar långsiktigt i Europa. För en naturtyp kan *gynnsam bevarandestatus* innebära att man bevarar de strukturer och funktioner som finns i naturtypen och att de arter som är typiska för naturtypen finns kvar i livskraftiga populationer. För en art

innebär *gynnsam bevarandestatus* att arten finns i livskraftiga populationer och att förekomsten av dess livsmiljö är tillräcklig. I bevarandeplanen anses fullgod bevarandestatus vara densamma som gynnsam.

Viktigt att tänka på

För att inte skada Natura 2000 områdets naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000 område. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område. Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller åtgärder på skogsmark ska istället Skogsstyrelsen kontaktas. Bevarandeplanen för ett Natura 2000-område kan revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningarna förändras. När bevarandeplanen förändras medför det att den måste fastställas på nytt. Då ges markägare och andra berörda möjlighet att lämna synpunkter.

Mer information om Natura 2000

Länsstyrelsens webbplats: www.lansstyrelsen.se/skane/N2000 eller

telefon 010-224 10 00

Naturvårdsverkets webbplats: www.naturvardsverket.se

Mer information om naturreservat

Länsstyrelsens webbplats: www.lansstyrelsen.se/skane/bildanaturreservat eller

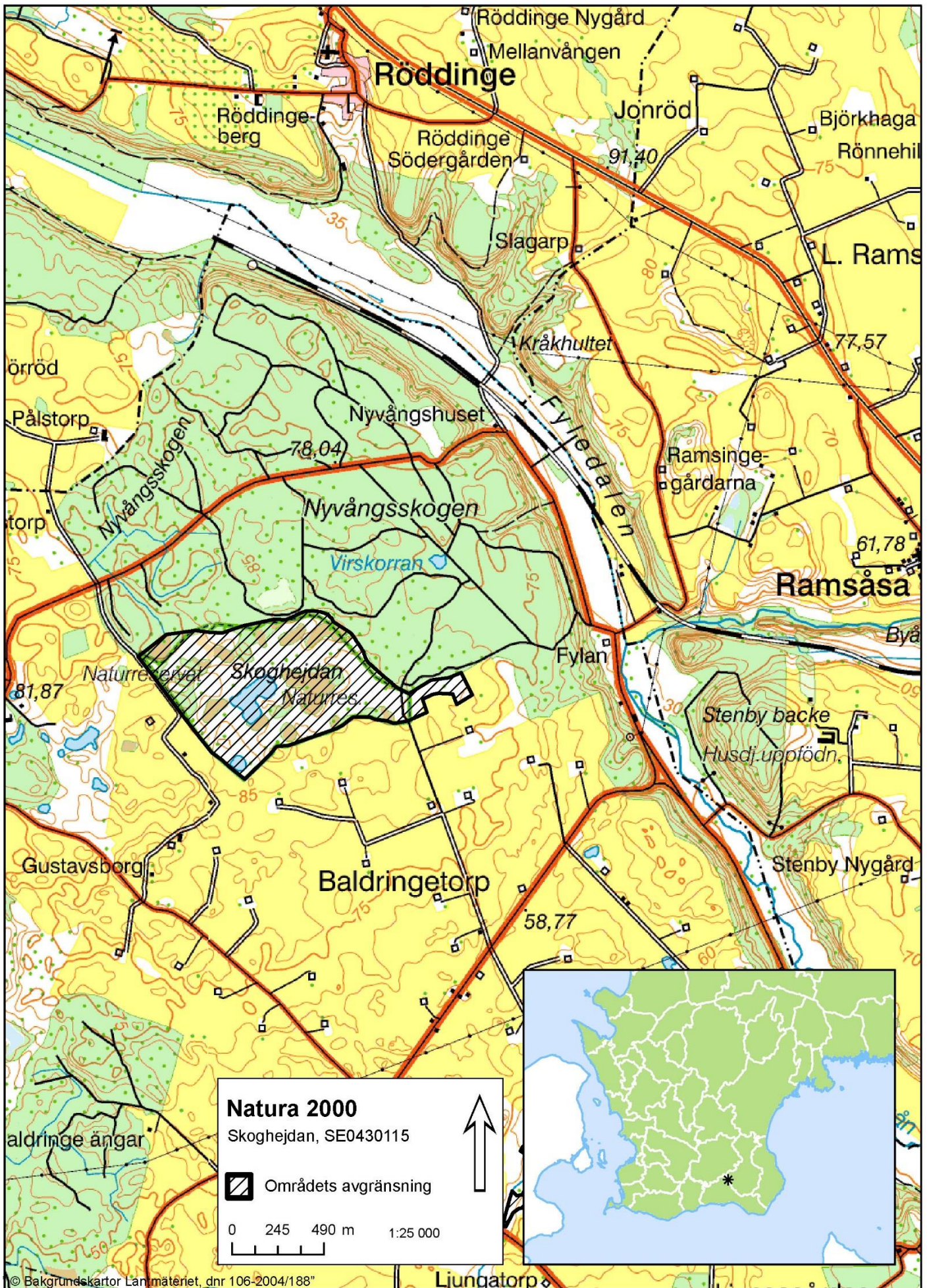
telefon 010-224 10 00

Karttjänsten Skyddad natur webbplats: <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se>

Innehållsförteckning

ÖVERSIKTSKARTA.....	5
OMRÅDESBESKRIVNING.....	6
INGÅENDE NATURTYPER OCH ARTER ENLIGT NATURA 2000	7
Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden	8
Bevarandemål.....	8
Beskrivning av naturtyper och arter och deras bevarandestatus.....	10
Naturtyper	10
Natura 2000 – arter.....	11
HOTBILD – VAD KAN PÅVERKA NATURA 2000-OMRÅDET NEGATIVT?.....	13
SKYDD OCH BEVARANDEÅTGÄRDER.....	15
Skydd och reglering.....	15
Prioriterade bevarandeåtgärder	15
Restaureringsåtgärder	15
Löpande skötsel	16
Uppföljning	16
REFERENSER.....	17
BILAGOR	17
Bilaga 1, Karta med naturtyper enligt Natura 2000.....	18
Bilaga 2, Naturtypskoder för kartan.....	19
Bilaga 3, Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.....	20
Bilaga 4, Rödlistade och hotade arter i Natura 2000-naturtyperna.....	21

Översiktskarta

Områdesbeskrivning

Landskap och geologi

Skoghejdan är en liten rest, en relik, av ett tidigare omfattande utmarksområde till byarna Baldringe och Baldringetorp m.fl. Skoghejdan ligger i en mjukt kuperad terräng med omväxlande torra höjdryggar och fuktsvackor eller alkärr. Området har hävdats genom bete i hundratals år och har bevarat mycket av sin ålderdomliga karaktär. I sydöstra delen av området finns ett mindre område som tidigare har brukats som åker och äng. I området finns också två småsjöar som har uppkommit efter torvtäkt.

Berggrunden inom området består främst av kalksandsten (från kritaperioden) som täcks av tjocka jordlager med växlande sammansättning. De ytligare delarna består dock av lerig sandig – moig morän med relativt få block i markytan. Moränen är vanligen kalkhaltig. I området finns dessutom ett stort antal små torvmarker i de av dödis bildade svackorna. Den småkuperade terrängen kan anses tillhöra det inre sydväst-skånska backlandskapet.

Vegetation

Markvegetationen utgörs till huvuddelen av betad gräsmarksvegetation, som varierar efter höjdläge och fuktighetsgrad. Dessutom omväxlar mera närings- och kalkrika partier med fattigare. På höjdryggarna är vegetationen ofta av torrängskaraktär. På sidlänt mark är vegetationen mer fuktängsbetnad och på några få platser uppträder kalkfuktängsfragment. Den öppna gräsmarksvegetationen är inom delar av området gödselpåverkad, särskilt i den östra delen.

Skog förekommer som dungar spridda i området samt mot omgivande marker i norr. I fuktiga svackor och kärr har typiska alkärr med sockelbildning och öppna vattenytor utvecklats. Al uppträder också som kantvegetation mot mer öppna kärrområden eller vattensamlingar. I högre lägen finns partier med ädellövskog innehållande bok och ek. Träden är delvis mycket gamla och vidkroniga. I samband med äng- och betesmarksinventeringen noterades 16 värdefulla träd, främst av bok.

Busksnår uppträder som bryn mot trädungarna, men också som öar ute i den öppna betesmarken. En jämförelse mellan en äldre kartering av träd- och buskvegetationens utbredning och dagens landskap visar att en betydande igenväxning skett. Vissa tidigare endast lövträdsbevuxna områden kan idag betraktas som slutna skogsdungar.

Djurliv

Det omväxlande beteslandskapet ger förutsättningar för en rik och varierad fågelfauna. I området och dess närmaste omgivningar häckar regelbundet mellan 60 och 70 fågelarter. En stor del av de arter som förr var vanliga i denna typ av utmark finns kvar i Skoghejdan. De

mosaikartade naturbetesmarkerna utgör t.ex. en viktig biotop för groddjur och i området finns bl.a. klockgroda, lökgroda, lövgroda och större vattensalamander. Flera av groddjursarterna är rödlistade och förekommer i landet endast i södra och sydöstra Skåne. I området finns även en rik skalbaggsfauna, med sällsynta arter som mindre ekbock och prydnadsbock. Natura 2000-arten citronfläckad kärrtrollslända har observerats i området en gång 2010 men tros inte ha en population i Skoghejdan i dagsläget.

I övrigt gällande områdesbeskrivning hänvisas till skötselplanen för naturreservatet Skoghejdan.

En närmare beskrivning av naturtyper och arter finns under rubriken Beskrivning av naturtyper och arter.

Ingående naturtyper och arter enligt Natura 2000

Områdets naturtyper (se tabell 1 och bilaga 1) konstaterades vid fältbesök.

Tabell 1. Skoghejdans naturtyper med arealer och Natura 2000-arter inom området. Natura 2000-koder inom parentes. Naturtyperna indelas i fullgod bevarandestatus (gynnsam bevarandestatus) där alla kriterierna för areal, ekologisk struktur och funktion samt för typiska arter är uppfyllda. I en icke fullgod naturtyp uppfylls definitionen för naturtyp men det kan saknas delar av ekologisk struktur och funktion eller typiska arter. Utvecklingsmarker kan inte definieras som en naturtyp idag men kan omföras till någon naturtyp med aktiva åtgärder eller med naturlig förändring efter lång tid.

Naturtyp	Areal (ha) med bedömd bevarandestatus		
	Fullgod	Icke fullgod	Totalt
*Artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ (6270)	33,2	4,5	37,7
Fuktängar med blåttåtel och starr (6410)	1,7		
Öppna svagt välvda mossar, fattigkärr intermediära kärr och gungflyn (7140)	0,69		
Trädklädd betesmark (9070)	6,2	2	8,2
*Lövsumpskogar av fennoskandisk typ (9080)	9,5	1,6	11,1
Total areal naturtyper		59,4	
Total områdesareal		76,1	
*prioriterad naturtyp enligt Natura 2000			
Natura 2000-arter	Bevarandestatus		
Större vattensalamander <i>Triturus cristatus</i> (1166)	Fullgod		
Klockgroda <i>Bombina bombina</i> (1188)	Fullgod		
♦Barbastell <i>Barbastella barbastellus</i> (1308)	Icke fullgod		

Bevarandesyfte och prioriterade bevarandevärden

Det övergripande bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s Art- och habitatdirektiv.

För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de fåglar, naturtyper, Natura 2000-arter och typiska arter som utgjort grund för utpekandet av området. Genom att ha gynnsamt tillstånd bidrar Natura 2000-området till att skapa eller upprätthålla en gynnsam bevarandestatus på biogeografisk nivå.

De prioriterade bevarandevärdena i Skoghejdan är knutna till det uråldriga beteslandskapet med inslag av värdefulla grova och vidkroniga träd samt död ved. Dessa värden finns främst i naturtyperna silikatgräsmarker (6270) och trädklädd betesmark (9070).

Motivering:

Skoghejdan är ett av länets främsta exempel på ålderdomlig naturbetesmark på gammal utmark. Det variationsrika landskapet med betesmarker, vidkroniga solitära träd, skogspartier och småsjöar utgör hemvist för flera arter av bl.a. groddjur, vedlevande insekter och fjärilar. Skoghejdan ingår i det område kring Baldringe som har den starkaste populationen av Natura 2000-arten klockgroda i hela landet.

Bevarandemål

Arealen silikatgräsmarker (6270) ska ligga på minst dagens nivå, det vill säga 37,7 hektar. Arealen fuktängar (6410) ska omfatta minst 1,7 hektar. Arealen öppna mossar och kärr (7140) ska omfatta minst 0,69 hektar. Arealen trädklädd betesmark (9070) ska omfatta minst 8,2 hektar. Arealen lövsumpskog (9080) ska vara minst 11,1 hektar.

Skoghejdans höga naturvärden är till stor del beroende av de öppna naturbetesmarkerna med lång hävdkontinuitet och det variationsrika landskapet. Det är därför av största vikt att området fortsätter att hävdas genom bete även i framtiden för att förhindra igenväxning.

Våtmarkernas hydrologi ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Naturtyperna mossar och kärr (7140) och lövsumpskog (9080) är extra känsliga mot förändringar i grundvattnets nivå, kemiska egenskaper och temperatur. Det ska finnas kärr av fattig typ. Vegetationen ska vara karakteristisk för naturtypen öppna mossar och kärr (7140) och innehålla arter som blodrot, kråklöver, kärrviol och kärrsilja. Naturtypen ska även ha strukturer som gungflyn och öppet vatten. Bottenskiktet ska domineras av vitmossor.

Regelbundet bete med nötdjur eller häst ska påverka området. Betesperioden skall i princip omfatta tiden maj - oktober. Betet bör pågå så länge som möjligt på hösten. Typiska och karakteristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska förnygra sig. Hydrologin ska vara naturlig med naturliga grundvattennivåer som skapar markfuktighet samt växelfuktiga miljöer. Det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår eller andra avvattande anläggningar som medför negativ påverkan. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur, ska förekomma. Betesdjuren ska inte ges medel mot parasiter som finns kvar i dyngan och kan påverka dynglevande organismer negativt. Området ska ha en mosaikartad struktur med småbiotoper, brynmiljöer, snår, gläntor, öppna ytor, stenvägar etc. Träd- och buskskikt ska förekomma i måttlig mängd. Området ska hysa en så stor variation som möjligt vad gäller träd- och buskarter. Det ska finnas gamla träd och förnygring av nya träd som efterträdare till äldre, grova ekar och bokar. Värdefulla träd, såsom gamla blommande fruktträd som utgör en viktig födokälla för bl.a. mindre ekbock, ska finnas i området. Hålträd och död ved ska finnas. Solexponerad bark och ved som kan nyttjas av vedlevande insekter ska finnas. En mosaik av busksnår och öppen mark ska utgöra ett påtagligt inslag i stora delar av området. Det ska finnas födoresurser i form av pollen och nektar i området då dessa är viktiga för bl.a. fjärilar och skalbaggar. Främmande/invasiva arter ska inte förekomma. Igenväxning av de öppna markerna ska inte förekomma. Dock anses träd- och buskskiktet vara så pass nödvändigt för den rika grodförekomsten i området att man bör tillåta mer träd och buskar än vad som normalt är fallet i en betesmark

I lövsumpskogen (9080) ska al utgöra ett dominerande inslag. Naturtypen ska lämnas för fri utveckling för att på sikt utveckla naturskogskaraktär. Småskaliga naturliga processer, som t.ex. trädens förnygring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning ska påverka dynamik och struktur. Vattenståndet ska variera naturligt och översvämningar som sker regelbundet och/eller säsongsvist ska påverka dynamik och struktur. Det ska finnas gamla träd, träd med socklar, döda träd och träd med döda delar. Spridda granar och yngre björkar i området ska avverkas. I lövsumpskogen (9080) ska arter som bäckbräsma, harsyra, flaskstarr, kabbleka, kärrviol och älgört reproducera sig.

De för naturtyperna förekommande typiska arterna i området ska finnas i livskraftiga populationer. Natura 2000-arterna klockgroda (1188), större vattensalamander (1166) ska förekomma i området och föröka sig i dammarna. Natura 2000-arten barbastell ska förekomma i området.

Framtida uppföljning av planen kan medföra att nuvarande bevarandemål ändras och att nya mål läggs till.

Beskrivning av naturtyper och arter och deras bevarandestatus

Naturtyper

Artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ (6270)

Naturtypen silikatgräsmarker (6270) är den mest vidsträckt av Skoghejdans naturtyper. Naturtypen artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ, skiljer sig enbart från den trädklädda betesmarken (9070) i fråga om träd- och buskskiktets kron- respektive busktäckning. De ytor som ansetts vara denna naturtyp har en kron- och busktäckning på max 25%.

Det förekommer flera solitärträd av huvudsakligen bok och ek ofta i anslutning till t.ex. stenmurar. Grova och vidkroniga träd förekommer och ett fåtal bokar i naturtypen har en omkrets på över 4 meter. Buskar finner man som bryn omgivande trädungar eller i kanten mot skogen i norr. En del solitärbuskar förekommer också. Floran är rik på marken och är densamma som i gläntorna i den trädklädda betesmarken med arter som blåsuga, gråfibbla, gulmåra, humleblomster, jordtistel, jungfrulin, knippfryle, maskros, rödkämpar, rödven, rölleka, sankt Pers nycklar, smörblomma, svartkämpar, vårbrodd och ängsviol. På tuvor kan man se inslag av hedartad flora med växter såsom ljung. I den östra delen av området är dock marken något mer näringspåverkad med tydliga inslag av bland annat kamäxing, maskrosor, tusensköna och vitklöver.

Naturtypen har till övervägande del fullgod bevarandestatus (33,2 hektar). 4,5 hektar har icke fullgod bevarandestatus på grund av igenväxning och näringspåverkan.

Fuktängar med blåttåtel och starr (6410)

I de fuktiga öppna hävdade partierna finner man naturtypen fuktängar (6410), i detta fall vegetationstyperna lågstarrgräsmark-typ och lågstarrgräsmarktyp darrgräs-småvänderot-variant. Ett visst inslag av kalkfuktäng finns. Växter man finner är bland annat, hirsstarr, humleblomster, småvänderot, stagg, vildlin, älgört, ängsbräsa och ängsvädd. Naturtypen har i området fullgod bevarandestatus.

Öppna svagt välvda mossar, fattigkärr intermediära kärr och gungflyn (7140)

Naturtypen öppna mossar och kärr (7140) finns i Skoghejdans södra delar och utgör en relativt liten del av Natura 2000-området. Naturtypen är i området klassad som fattigkärr. Miljön är blöt med omgivande öppen vattenyta och gungflyartad med växter såsom blodrot, kråklöver, kärrviol, kärrsilja, sjöfräken och vattenblink. Vitmossa är rikligt förekommande. Fattigkärren omges av silikatgräsmarker (6270). I delar av naturtypen finns uppslag av al och vide. Naturtypen har i området fullgod bevarandestatus.

Trädklädd betesmark (9070)

Naturtypen trädklädd betesmark (9070) förekommer i områdets nordvästra hörn. Naturtypen utgörs av dungar med större spärrgreniga träd i mitten med omgivande buskridåer. Mellan dungarna förekommer betade gläntor med på sina håll fin flora. Trädskiktet utgörs av äldre ”utmarksbogar” (varav flera är grova dvs 1 m i diameter eller mer) tillsammans med bland annat al, alm, ask, björk, fågelbär, ek och vildapel. Några av bokarna har en omkrets på ca 4,5 meter. Flera av de grova bokarna innehåller både hål och död ved i grenverk och i stammarna. Många av bokarna har tappat större grenar eller själv fallit med död ved liggande på marken som följd. Förutom de äldre bokarna finns en del spärrgreniga ekar som inte är grova. Det finns även ett fåtal grova björkar och stående döda träd. I buskskiktet finner man björnbär, hagtorn, hassel, nyponros och slån. I buskskiktet framträder även en hel del större och äldre hagtornar. Floran i naturtypen är i stora drag den samma som i silikatgräsmarkerna (6270). Delar av den trädklädda betesmarken har ett mer eller mindre slutet trädskikt. Större delen av naturtypen i området har fullgod bevarandestatus (6,2 hektar). 2 hektar av naturtypen i området har icke fullgod bevarandestatus på grund av igenväxning.

Lövsumpskogar av fennoskandisk typ (9080)

Skoghejdan har ett stort antal alkärr (9080) insprängt i de fuktiga partierna i betesmarken. Mängden sockelbildande al är omfattande och åtminstone delvis en rest av ett tidigare stubbskottsbruk. Många av alarna är flerstammiga, grova och innehållande död ved. En stor del av alarna har 5–10 stammar. Fältskiktet är på sina håll rikt med bäckbräsma, harsyra, carex sp. (troligen bunkestarr), flaskstarr, kabbleka, kärrviol och älgört. Merparten av naturtypen i området har fullgod bevarandestatus (9,5 hektar). 1,6 hektar av naturtypen har icke fullgod bevarandestatus eftersom den ännu inte har utvecklat önskvärda strukturer med tillräcklig mängd gamla träd och död ved.

Natura 2000 – arter**Större vattensalamander (1166)**

Större vattensalamander lever större delen av sitt liv på land, och hittas egentligen bara i vatten under lek- och larvperioden. På land tycks den ha väldigt specifika val av livsmiljö, t.ex. murkna trädstammar och stubbar, smågnagargångar, under mossbeklädda stenar och i blockterräng. Vanligen finns de i fuktig huvudsakligen lövdominerad skog, men de påträffas sällsynt även på öppen mark, t.ex. i fuktiga hagar med högvuxet gräs.

I vatten lever den i vattensamlingar som är permanenta och solbelysta, och finns sällan i vattensamlingar som är mindre än 10 meter i diameter och/eller grundare än 0,5 meter. Lekvatten bör vara fiskfria eftersom larverna är utsatta för en stark predation från dessa. Dessutom innebär frånvaron av fisk att det finns mer föda i form av fler evertebrater i vattnet. Det är viktigt att det finns lämpliga habitat på land nära lekvatten, för studier har visat att en majoritet av individerna i en population sällan vandrar längre än 100 meter från vattnet.

Större vattensalamander är klassad som livskraftig på den nationella rödlistan men mycket tyder

på att arten har minskat kraftigt i antal under de senaste decennierna.

Större vattensalamander har observerats i flera olika dammar och vattensamlingar inom Natura 2000-området och strax utanför. Inom Natura 2000-området förekommer arten på 9 lokaler. Skoghejdan hyser både lämpliga vatten- och landmiljöer för större vattensalamander. Arten har i området fullgod bevarandestatus.

Klockgroda (1188)

Klockgrodan är en art som föredrar obrukade och odikade, öppna fuktiga områden och extensivt utnyttjade betesmarker. Den reproducerar sig i grunda småvatten som svämmar över på våren. De småvatten där arten reproducerar sig får inte vara skuggade av träd eller buskar. Är grodans småvatten beskuggade sjunker vattentemperaturen, vilket försämrar reproduktionsförmågan hos arten. Vattnen bör innehålla flytbladsvegetation, och då är det optimalt att fördelningen mellan fri vattenyta och vattenyta med flytbladsvegetation är 50/50. Grodan kan också leka i öppna torvgravar, dämningar, dödisgropar, mörkelgravar och solexponerade lövkärr i ädellövskog.

Klockgrodan är en groda som har en liten utbredning i Sverige. Den finns uteslutande på ett fåtal platser i Skåne, men har tidigare haft en mycket större utbredning. På 1960-talet försvann grodan från Sverige, men har sedan dess återinplanterats ett antal gånger, och dess populationstrend och -spridning i Skåne är idag ökande och positiv. Klockgrodan kan genomföra kilometerlånga vandringar över öppen mark och i lövskog, och kan därför ta sig till nya vattensamlingar som ligger relativt långt bort.

Skoghejdan ligger i det område kring Baldringe där klockgrodan har sitt starkaste fäste i landet. I detta område återintroducerades arten under 1980- och 1990-tal. Observationer av klockgroda görs sedan dess årligen i Skoghejdan och det finns rapporter om hundratalet spelande individer. Klockgrodan finns i flera dammar och småvatten i området och arten har expanderat och koloniserat nya dammar i Skoghejdan sedan millennieskiftet. Några av dammarna torkar ut årligen eller vissa år vilket spolierar reproduktionen i dessa dammar. Klockgrodan har en god spridningsförmåga och har i Baldringe-trakten även koloniserat mörkelgravar och andra småvatten i jordbruksmark. Det kan därför antas att det finns en fungerande metapopulationsdynamik i området. Kring Skoghejdan finns flera andra kända lokaler för klockgroda, t.ex. Ållskog och Fyledalen. Klockgrodan har i området fullgod bevarandestatus.

Barbastell (1308)

Barbastellen är en fladdermus som vanligtvis påträffas i gamla kulturlandskap i form av byar med flera tätt närliggande gårdar och ladugårdar, men i Skåne är arten mer knuten till gamla bokbestånd för födosök, yngelkolonier och dygnsvila. Den kan också finna kolonimiljöer som karaktäriseras av naturbetesmarker och ängar, ofta med god tillgång på grova lövträd. En viktig jaktbiotop utgörs av trädgårdar av äldre typ som inte är allt för intensivt skötta. Öppna kärr och översilningsmarker är också vanliga biotoper för arten.

Arten jagar ofta nära kolonierna, men kan ibland flyga långa sträckor för jakt i skogar eller naturbetesmarker. Flera undersökningar visar att arten regelbundet kan flyga minst 4 km ut i

omgivningarna vid jakt. Arten är speciellt inriktad på att ta fjäril, inte minst småfjärilar, men tar även andra smådjursgrupper, så som t.ex. tvåvingar och spindlar.

Barbastellen har ett av sina starkaste fästen i länet i Fyledalen som ligger strax öster om Skoghejdan. Arten har även påträffats i Skoghejdan men det är oklart om kolonier finns i området eller om det endast nyttjas för födosök.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

Nedan redovisas exempel på åtgärder som riskerar att påverka utpekade naturvärden negativt. För att inte skada Natura 2000 områdets naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000 område. Alla som planerar att utföra en åtgärd som man tror kan påverka ett områdes naturvärden ska på ett tidigt stadium kontakta Länsstyrelsen. Det underlättar eventuell tillståndsprövning som Länsstyrelsen ska göra. När det gäller skogsbruksåtgärder ska istället Skogsstyrelsen kontaktas. Observera att dessa hot ej är föreskrifter som t.ex. för naturreservat utan är tänkt att användas som ett verktyg vid tillståndsprövning samt för att påvisa vad som påverkar Natura 2000-området. OBS hoten är oftast reglerade i föreskrifterna för beslutet om naturreservat.

De största hoten för områdets naturtyper och Natura 2000-arter är:

Naturtyper

- För svag eller utebliven hävd som leder till att betesmarkerna växer igen.
- För intensiv hävd som skadar vegetationen.
- Bebyggelse, vägar, anläggningar och annan markexploatering och markanvändningsförändring, exempelvis skogsplantering och täktverksamhet, i objektet eller i angränsande områden som kan påverka naturvärdena i området negativt.
- Användning av avmaskningsmedel med samma miljöpåverkan som avermectin är negativt för den dynglevande insektsfaunan och bör undvikas i så stor utsträckning som möjligt. Avmaskningsmedel bör inte användas utom när det sker på Veterinärens inrådan.
- Användning av bekämpningsmedel och kemikalier i de omkringliggande skogarna och åkrarna.
- Utdikning, dränering och andra ingrepp som ändrar de hydrologiska förhållandena och leder till uttorkning av naturtyper. Naturtyperna kan påverkas negativt även av perifera dikningsföretag, ledningsgrävningar och vägdragningar om de leder till sänkt grundvattennivå eller ändrad hydrologi i området.
- Gödsling eller annan tillförsel av näringsämnen (t.ex. gödsling, kalkning, kväveläckage från omgivande marker, spridning av rötslam, stödutfodring m.m.) som skadar mark och vegetation.
- Igenväxning av sly och ett alltför tätt träd- och buskskikt.
- Nedfall av luftföroreningar och luftburet kväve.

- Förtätning av den trädklädda betesmarken (9070).
- Brist på föryngring av nya träd som ska ta över efter de gamla träden i de trädklädda miljöerna.
- Avverkning av hålträd och kvarstående döda eller döende träd inom området eller i omkringliggande områden.
- Borttagning och bortforsling av markliggande död ved.
- Brist på naturliga störningar i skogen.
- Avverkning av värdefulla träd inom området eller i omkringliggande områden.
- För hårt bete i betesmarkerna som förhindrar att föryngring av ersättningsträd sker.
- Plockning eller annan exploatering av den rödlistade floran i området.
- Spridning av invasiva arter.

Arter

- Beskuggning av dammarna där klockgroda leker från omgivande vegetation.
- Isolering och fragmentering.
- Ett alltför tätt träd- och buskskikt på de öppna markerna och runt klockgrodans dammar.
- Användning av bekämpningsmedel och kemikalier i de omkringliggande skogarna och åkrarna.
- Förändringar i områdets hydrologi från både inom och utanför området genom t.ex. markavvattning. Förändrad vattenkemi och försämring av vattenkvaliteten genom t.ex. utsläpp av föroreningar i vattendrag, försurning eller eutrofiering.
- Införsel och förekomst av kräftor eller fiskar som kan skada klockgrodans och större vattensalamanderns förökning i de dammar där arterna förekommer.
- För intensiv beteshävd, speciellt i de öppna naturtyperna omkring de vattendrag där större vattensalamander finns.
- Nedfall av luftföroreningar. Föroreningar kan t.ex. drabba områdets amfibiepopulation negativt.
- Rensning, dikning, muddring eller breddning av diken/vattendrag i anslutning till området som kan påverka våtmarkerna negativt.
- Övergödning kan bidra till perioder av syrebrist vilket har en negativ inverkan för överlevnaden av ägg och larver.
- Spridning av invasiva arter, t.ex. sjögull eller vattenpest.
- Brist på lämpliga strukturer på land såsom död ved och stenmurar som kan nyttjas för skydd och övervintring.
- Avverkning av lövskog inom området eller i omkringliggande områden. Avverkning av skog utanför området kan öka risken för isolering och populationsbegränsningar av arter inom området, t.ex. barbastell.
- För svagt bete i betesmarkerna som leder till att betesmarker växer igen. Öppna betesmarker är en viktig jaktbiotop för barbastellen.

Skydd och bevarandeåtgärder

Ingrepp som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd av länsstyrelsen enligt 7 kapitlet 27–29 § miljöbalken. Detta gäller oavsett om ingreppet sker inom eller utanför ett Natura 2000-område. Bevarandeplanen ska också fungera som underlag för bedömningen av om tillstånd behövs och om tillstånd kan ges.

Vid genomförandet av art-och habitatdirektivet utgår man från att alla verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd. Enligt övergångsbestämmelserna krävs inte ett sådant tillstånd för verksamheter som påbörjats före 1 juli 2001 under förutsättning att de vid denna tidpunkt hade tillstånd enligt 9 eller 11 kap miljöbalken (eller motsvarande äldre bestämmelser). De tillståndsgivna verksamheterna skyddas av rättskraften i tillståndet. Syftet med övergångsbestämmelserna var inte att undanta tillståndskravet för framtida förändringar av befintliga verksamheter utan man ville undvika en obligatorisk omprövning av samtliga verksamheter som bedrevs 1 juli 2001. Vid ändringar av verksamheter och vid nyanläggning aktualiseras dock tillståndsplikten.

Staten har det övergripande ansvaret för skötseln av Natura 2000-områden och för att bevarandemålen uppnås. En förutsättning för att nå målen är ett gott samarbete mellan staten och den eller dem som äger eller brukar marken.

Skydd och reglering

Föreskrifterna för naturreservatet Skoghejdan förbjuder bl.a. inplantering av fisk och kräftor, gödsling, åtgärder som kan försämra vattentillgång eller vattenkvalitet samt gallring, röjning och andra åtgärder som kan påverka klockgroda, lövgroda och lökgroda negativt. Hela Natura 2000-området Skoghejdan ingår i naturreservatet med samma namn. Naturreservatet är 86,7 hektar stort och omfattar därmed ett större område än Natura 2000-området. Området ingår även i riksintressen för naturvård och friluftsliv.

Länsstyrelsen anser att de nödvändiga bevarandeåtgärderna är reglerade.

Prioriterade bevarandeåtgärder

De prioriterade bevarandeåtgärderna är att beteshävdan fortsätter, röjning av en del uppslag i de öppna gräsmarkerna samt att områdets småvatten hålls fria från fisk och kräftor. Det är även prioriterat att ersättare till greniga och vidkroniga träden sparas och gynnas. En del gamla och vidkroniga träd är i behov av frihuggning. För groddjurens del är det viktigt att vattensamlingarna inte växer igen och att de inte beskuggas för mycket.

Restaureringsåtgärder

- Se skötselplan

Löpande skötsel

- Se skötselplan

Uppföljning

Uppföljning av naturtyper och arter inom Natura 2000-områdena kommer att ske med omdrev vart 6:e eller 12:e år beroende på naturtyp och art. Vissa delar av uppföljningen, som t.ex. areal är obligatoriska medan andra delar kan väljas av länsstyrelserna själva. Mer information om enskild naturtyp/art finns på Naturvårdsverkets hemsida.

Referenser

- ArtDatabanken 2015. *Rödlistade arter i Sverige 2015*. ArtDatabanken SLU, Uppsala.
- Artdatabankens Artfaktblad (1992–2001) för de rödlistade arterna inom området.
- Artdatabankens information till Länsstyrelsen i Skåne Län om rödlistade arter, GIS-skikt.
- Länsstyrelsen i Skåne 2011. *Inventering av barbastell i Skåne 2007–2009*.
- Länsstyrelsen i Skåne. Berglund, B. *Projekt klockgroda – Historik och status fram till 2005*.
- Länsstyrelsen i Skåne. Nyström, P. och Stenberg, M. 2008. *Klockgrodan Bombina bombina – utvärdering av åtgärdsprogram 2000–2002*.
- Länsstyrelsen i Skåne. Stenberg, M. och Nyström, P. 2009. *Större vattensalamander (Triturus cristatus) i Skåne 2008. Översiktsinventering och förekomst inom 17 Natura 2000-områden*.
- Löfroth M. (ed.) 1997. *Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000*.
Naturvårdsverket. Naturvårdsverkets förlag.
- Naturvårdsverket, Malmgren, J. 2007. *Åtgärdsprogram för bevarande av större vattensalamander och dess livsmiljöer*. Naturvårdsverket, Stockholm.
- Naturvårdsverket, Stenberg, M. och Nyström, P. 2010. *Åtgärdsprogram för klockgroda 2010–2014*. Naturvårdsverket, Stockholm.
- Naturvårdsverket 2011. *Vägledning för svenska arter i habitatdirektivets bilaga 2: Klockgroda*. Naturvårdsverket, Stockholm.
- Naturvårdsverket 2011. *Vägledning för svenska arter i habitatdirektivets bilaga 2: Större vattensalamander*. Naturvårdsverket, Stockholm.
- Naturvårdsverket, Franc, N. 2013. *Åtgärdsprogram för långhorningar i hassel och klen ek 2013–2017*. Naturvårdsverket, Stockholm.
- Naturvårdsverket, Ahlén, I. 2015. *Åtgärdsprogram för barbastell 2015–2019*. Naturvårdsverket, Stockholm.
- Olsson, K-A. m.fl. (red), 2003. *Floran i Skåne. Vegetation och utflyktsmål*. Lund
- SGU:s vägledning: <http://www.sgu.se/samhallsplanering/planering-och-markanvandning/grundvatten-i-planeringen/grundvattenberoende-ekosystem/>
- Sveriges geologiska undersökning. 2016. Bilaga. Vägledningsmaterial över vilka Natura 2000-naturtyper som är känsliga för grundvattenpåverkan. SGU.

Bilagor

1. Karta med naturtyper enligt Natura 2000
2. Naturtypskoder för kartan
3. Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.
4. Rödlistade och hotade arter

Upprättad av Länsstyrelsen Skåne

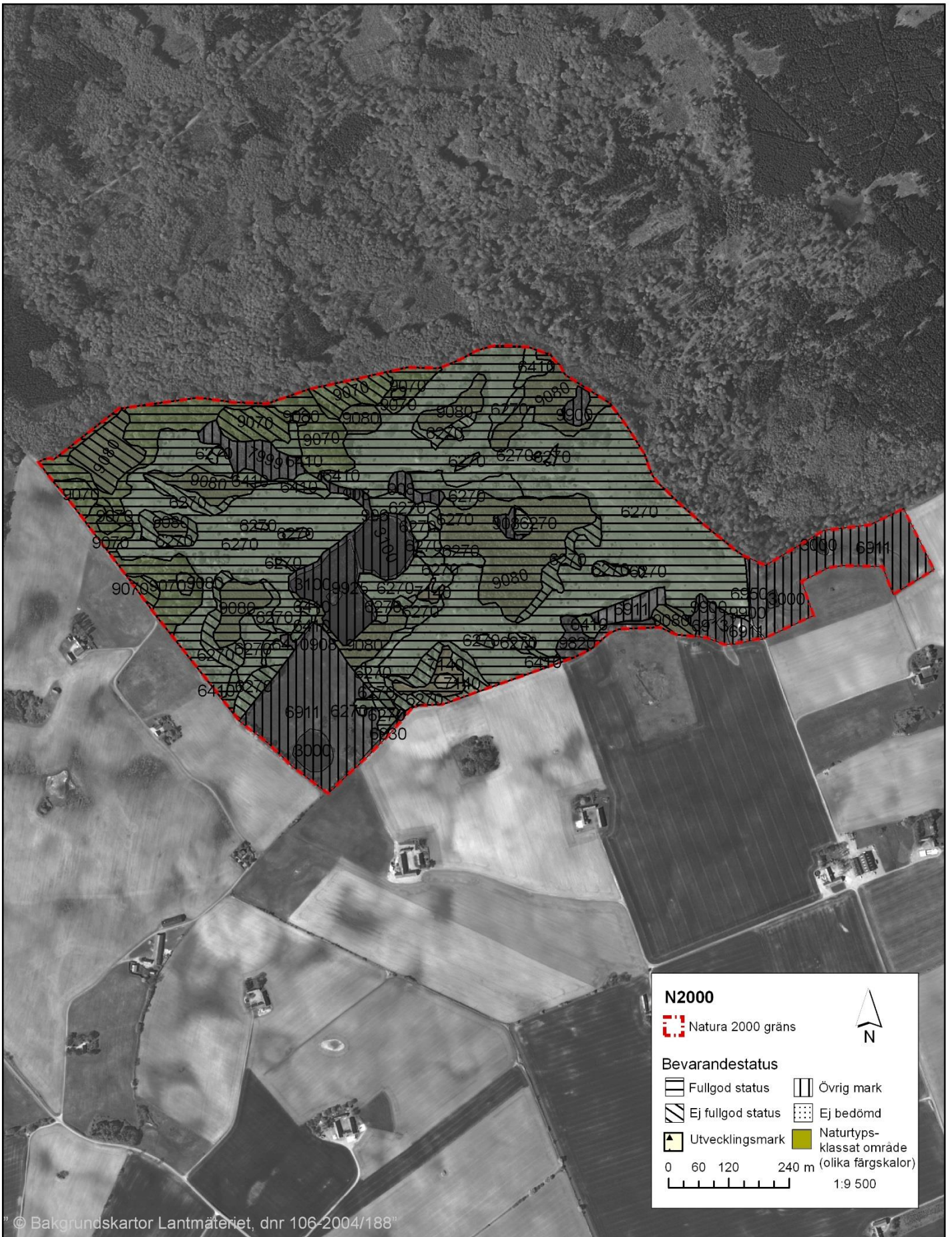
Planförfattare: Kristian Nilsson

Senast reviderad 2018-08-02 av Alexander Regnér

Bilaga 1. Natura 2000-området Skoghejdan, SE0430115 med naturtyper.

Förteckning över naturtypskoder återfinns i bilaga 2.

Bilaga 2, Naturtypskoder för kartan

Natura 2000-naturtyper

- 6270 – Artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ
- 6410 – Fuktängar med blååtäl och starr
- 7140 – Öppna svagt välvda mossar, fattigkärr, intermediära kärr och gungflyn
- 9070 – Trädklädd betesmark
- 9080 – Lövsumpskogar av fennoskandisk typ

Icke-naturtyper

- 906 – Triviallövskog
- 908 – Triviallövskog med ädellövinslag
- 3000 – Vatten
- 3100 – Sjöar
- 6911 – Öppen kultiverad betesmark
- 6913 – Trädbärande kultiverad betesmark
- 6930 – Åker
- 6950 – Väg + väpkantsvegetation
- 7999 – Våtmark, ickenatura-naturtyp
- 9820 – Obestämd ädellövskog
- 9900 – Ickenatura-skog
- 9925 – Ickenaturaskog på fuktig – blöt mark

Bilaga 3, Mått för ålder och grovlek per trädslag samt mängdbedömningar.

Diametergräns för grova träd per trädslag. Trädens diameter mäts vid brösthöjd.

Ek och bok	80 cm
Alm och ask	60 cm
Övriga ädellövträd	50 cm
Sälg	40 cm
Rönn	30 cm
Övriga triviala lövträd	50 cm
Tall och gran	70 cm

Ungefärlig nedre **åldersgräns för gamla träd per trädslag.** Med "gamla träd" avses biologiskt gamla träd med en annan epifytflora, insektsfauna, barkstruktur och/eller stamform som avviker från yngre vuxna träd. Trädens grovlek är inte alltid en säker indikator på ett trädets ålder, då träd i vissa miljöer kan vara senvuxna.

Triviallövträd	100 år
Gran	120 år
Tall	150 år
Ek	200 år
Bok	150 år
Övriga ädellövträd	150 år

Bedömning av den **totala mängden död ved** (stående + liggande).

Lite	< 5 m ³ /ha
Måttligt	5 – 15 m ³ /ha
Rikligt	15 – 40 m ³ /ha
Mycket rikligt	> 40 m ³ /ha

Bedömning av den **totala mängden gamla träd** och **totala mängden grova träd.**

Saknas	Inga grova/gamla träd upptäckta
Enstaka	< 2/ha
Tämligen allmän	2 – 10/ha
Allmänt - rikligt	> 10/ha

Bilaga 4, Rödlistade och hotade arter i Natura 2000-naturtyperna

Rödlistade arter enligt artdatabankens rödlista 2015 placeras i olika hotkategorier beroende på risk för utdöende i vilt tillstånd inom olika tidsperspektiv. Arter med extremt/mycket stor risk att dö ut i vilt tillstånd inom en mycket nära/nära framtid placeras i kategorin CR (Critically endangered; akut hotad) resp. EN (Endangered; starkt hotad). Arter som löper stor risk för utdöende i ett medellångt tidsperspektiv placeras i kategorin VU (Vulnerable; sårbar). Arter som bedöms ligga nära kategorin VU men inte uppfyller alla kriterier placeras i kategorin NT (Near Threatened; missgynnad). Arter som numera är livskraftiga men som tidigare varit hotade placeras i LC. F= fridlyst art, Ågp= art som har eller ska få ett nationellt åtgärdsprogram för hotade arter, B1, B2, B4 & B5 hänvisar till resp. bilaga i art- och habitatdirektivet.

Organismgrupp	Artnamn	Vetenskapligt namn	Hotkategori/ Annan fakta
Kärlväxter	Ängsnattviol	<i>Platanthera bifolia</i> subsp. <i>bifolia</i>	NT, F
	Ängsnycklar	<i>Dactylorhiza incarnata</i>	LC, F
	Grönvit nattviol	<i>Platanthera chlorantha</i>	LC, F
	Plattsäv	<i>Blysmus compressus</i>	NT
	Ängsstarr	<i>Carex hostiana</i>	NT
	Vanlig ängsstarr	<i>Carex hostiana</i> var. <i>hostiana</i>	NT
	Loppstarr	<i>Carex pulicaris</i>	VU
	Skogsalm	<i>Ulmus glabra</i>	CR
	Bokarv	<i>Stellaria neglecta</i>	NT
	Vårkällört	<i>Montia arvensis</i>	NT
	Ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	EN
	Backtimjan	<i>Thymus serpyllum</i>	NT
	Jordtistel	<i>Cirsium acaule</i>	NT
	Sommarfibbla	<i>Leontodon hispidus</i>	NT
	Majviva	<i>Primula farinosa</i>	NT
Mossor	Parkhättemossa	<i>Orthotrichum pallens</i>	NT
Svampar	Doftrödhätting	<i>Entoloma ameides</i>	NT
	Scharlakansvaxskivling	<i>Hygrocybe punicea</i>	NT
	Praktvaxskivling	<i>Hygrocybe splendidissima</i>	NT, ÅGP
	Lutvaxskivling	<i>Neohygrocybe nitrata</i>	NT
	Lädervaxskivling	<i>Cuphophyllus russocoriaceus</i>	NT
	Sydlig sotticka	<i>Ischnoderma resinosum</i>	VU
	Hartsticka	<i>Ganoderma pfeifferi</i>	EN
Skalbaggar	Mindre ekbock	<i>Cerambyx scopolii</i>	NT, ÅGP
	Stor plattnosbagge	<i>Platyrhinus resinosus</i>	NT
		<i>Hypera arundinis</i>	VU
	Likgul dyngbagge	<i>Aphodius luridus</i>	NT
	Svart majbagge	<i>Meloe proscarabaeus</i>	NT
	Prydnadsbock	<i>Anaglyptus mysticus</i>	NT
Fjärilar	Violettkantad guldvinge	<i>Lycaena hippothoe</i>	NT
	Almsnabbvinge	<i>Satyrrium w-album</i>	NT
	Dubbelbandat ljusmott	<i>Pyrausta oestrinalis</i>	NT
	Ängsmetallvinge	<i>Adscita statices</i>	NT
	Sexfläckig bastardsvärmare	<i>Zygaena filipendulae</i>	NT
Fåglar	Havsörn	<i>Haliaeetus albicilla</i>	NT, B1, ÅGP
	Blå kärrhök	<i>Circus cyaneus</i>	NT, B1
	Ängshök	<i>Circus pygargus</i>	EN, B1, ÅGP
	Duvhök	<i>Accipiter gentilis</i>	NT

	Tornseglare	<i>Apus apus</i>	VU
	Gröngöling	<i>Picus viridis</i>	NT
	Spillkråka	<i>Dryocopus martius</i>	B1, NT
	Mindre hackspett	<i>Dendrocopos minor</i>	NT
	Sånglärka	<i>Alauda arvensis</i>	NT
	Backsvala	<i>Riparia riparia</i>	NT
	Hussvala	<i>Delichon urbicum</i>	VU
	Ängspiplärka	<i>Anthus pratensis</i>	NT
	Kungsfågel	<i>Regulus regulus</i>	VU
	Buskskvätta	<i>Saxicola rubetra</i>	NT
	Nötkråka	<i>Nucifraga caryocatactes</i>	NT
	Stare	<i>Sturnus vulgaris</i>	VU
	Gulhämpling	<i>Serinus serinus</i>	VU
	Gulsparv	<i>Emberiza citrinella</i>	VU
	Sävsparv	<i>Emberiza schoeniclus</i>	VU
	Röd glada	<i>Milvus milvus</i>	LC, B1
Grod- och kräldjur	Lökgroda	<i>Pelobates fuscus</i>	VU, B4, F, ÅGP
	Klockgroda	<i>Bombina bombina</i>	LC, B2, F, ÅGP
	Större vattensalamander	<i>Triturus cristatus</i>	LC, B2, F, ÅGP
	Mindre vattensalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>	LC, F
	Vanlig groda	<i>Rana temporaria</i>	LC, B4, F
	Vanlig padda	<i>Bufo bufo</i>	LC, F
	Lövgroda	<i>Hyla arborea</i>	LC, B4, F, ÅGP
	Åkergroda	<i>Rana arvalis</i>	LC, F
	Skogsödla	<i>Zootoca vivipara</i>	LC, F
	Vanlig snok	<i>Natrix natrix</i>	LC, F
Fladdermöss	Dvärgpipistrell	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	LC, F
	Barbestell	<i>Barbastella barbastellus</i>	VU, B2, ÅGP

Bevarandeplanen för Skoghejdan

Syftet med Natura 2000-området Skoghejdan i Ystad kommun är att bevara ett av Skånes främsta exempel på ålderdomlig naturbetesmark på gammal utmark. I det variationsrika landskapet finns gamla betesmarker, grova och vidkroniga ädellövträd och småvatten som tillsammans utgör livsmiljö för ett rikt insektsliv och en mängd olika groddjur, däribland Natura 2000-arterna klockgroda och större vattensalamander.

En del i länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefull natur genom att bilda Natura 2000-områden och upprätta bevarandeplaner. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter och naturtyper som förekommer i Europa och att upprätthålla Natura 2000-områdenas naturtyper och arter i gynnsam bevarandestatus inom den biogeografiska regionen.

Bevarandeplanen innehåller bevarandesyftena och bevarandemålen med Natura 2000-området via de fyra kriterierna areal, ekologiska strukturer & funktioner, typiska arter samt Natura 2000-arter (Arter i habitatdirektivets bilaga 2), beskrivning av området samt beskrivning av varje naturtyp och/eller art, förutsättningar för gynnsam bevarandestatus samt vad som kan påverka Natura 2000-området negativt. Den innehåller även information om vilka skötselåtgärder som behövs göras i Natura 2000-området.

Länsstyrelsen
Skåne

www.lansstyrelsen.se/skane